

A Föld Barátai Európa üzenetei a kevesebb, de jobb minőségű húsról

Az intenzív hús- és tejtermelés globális elterjedése egyre pusztítóbb hatást gyakorol a társadalomra és a környezetre

Globálisan nézve a hús és tejtermékek táplálkozásunk kalóriabevitelének csupán 18%-át teszik ki, ellenben a mezőgazdasági földterület 83%-át használjuk ezen termékek előállítására. A mezőgazdaság által kibocsátott üvegházhatású gázok 58%-ért, a vízszennyezés 57%-ért, a levegőszennyezés 56%-ért felelősek ezek a szektorok.

Károsan hat a kistermelőkre

Az ipari hústermelés a gazdaságokat gyárakká változtatja és károsítja a vidéki létformát - a kistermelők egyre növekvő árnyomástól szenvednek, hiszen a tömegtermelés az állatokat szupermarketekben kapható olcsó tömegcikké változtatta.

Károsan hat a környezetre és az éghajlatra

- Az ipari hústermelés károsítja a környezetet – a legelők fenntartása és a takarmánytermelés (például szójatermesztés) erdőirtást és az élőhelyek csökkenését eredményezi, emellett rengeteg természeti erőforrást emészt fel.
- Az állattenyésztés az éghajlatváltozás egyik fő okozója, globálisan az üvegházhatású gázok kibocsátásának mintegy 14,5%-át generálja (az érték kismértékben eltérhet a különböző számításhoz használt módszertől függően). Ezek között vannak közvetlen kibocsátások, például az állatok által kibocsátott metán, valamint az erdőirtással járó takarmánytermelésből származó kibocsátások.
- Az intenzív állattartás hatalmas mennyiségű hígtrágyát eredményez, amely nitráttal szennyezi a talajvizet.

Károsan hat az állatokra

A megnövekedett hústermelés egyre intenzívebb termelési módszereket eredményezett, különösen a sertés és a baromfi esetében. Az olcsó hús kivétel nélkül nagyipari üzemekből származik. Az intenzív állattenyésztés gyakorlata a gyorsabb növekedésű állatok kiválasztásával és továbbtenyésztésével pl. az állatok sántaságához és más élettani rendellenességéhez vezet. Jellemző továbbá a kisméretű ketrecek és rekeszek használata, amely a túlzásfolttság miatt súlyosan korlátozza az állatok életminőségét.

Károsan hat az emberi egészségre

Az antibiotikumok túlzott és rendszeres használata az intenzív állattenyésztési eljárások virágzásához vezet, ugyanakkor növeli a már most is komoly problémát jelentő antibiotikum-rezisztencia kialakulását az emberekben. A túlzott vörös hús és feldolgozott hústermék fogyasztása növelheti a bél- (vastagbél-) rák kockázatát. A vörös hús (például a marha, bárány és sertés) ugyanakkor jó fehérje-, vitamin- és ásványi anyag forrás, és részét képezheti a kiegyensúlyozott étrendnek. Ezért ajánlott mindazoknak, akik naponta több mint 90 g (főtt tömeg) vörös és feldolgozott húst esznek, 70 g-ra csökkenteni az adagot, mivel ez mérsékelheti a bélrákkialakulásának kockázatát. A húskészítményekkel szemben részesítsük előnyben a színhús fogyasztását, de amennyiben mégis húskészítményt választunk, figyeljünk rá, hogy minél magasabb legyen a hústartalma, mellőzve így az állományjavítók, adalékanyagok bevitelét.

Vállalati érdekek a nagyipari állattartás mögött

- Néhány nemzetközi nagyvállalat egyre növekvő irányítást szerez a globális hústermelés felett.
- A húszágazat duplán koncentrálódik, mivel a vállalatok egyre nagyobbá válnak az egyesülések és felvásárlások révén – határokon átnyúlóan és állatfajták számában is terjeszkedve -, ugyanakkor maga a termelés is fokozódik, egyre több állatot tartanak összezsúfolva, hogy a lehető leggyorsabban felnöveljék és levágják őket.

Kilátások a jövőre

- Habár Európában és Észak-Amerikában újabban stagnál, globálisan továbbra is nő a húsfogyasztás. Ázsiában és a világ számos fellendülő országában 2022-re várhatóan 80% -kal növekszik a hús- és tejtermékkereslet.

Létező alternatívák

- A húsfogyasztás nem kell hogy feltétlenül együtt járjon az éghajlat és a környezetet károsításával. Léteznek fenntartható állattenyésztési rendszerek, extenzív, vegyes gazdálkodási modellek.
- A hús helyettesíthető növényi alapú fehérjékkel, mint például babbal, hüvelyesekkel, lencsével. A helyben termesztett fajták fogyasztása nemcsak kiegyensúlyozott étrendet eredményez, de megfizethető, segít megőrizni a helyi agrobiodiverzitást és támogatja a helyi gazdákat is.
- Az állattenyésztés környezeti előnyökkel is járhat. A világ földfelszínének több mint 40% -a túl száraz, túl meredek, túl meleg vagy túl hideg a növénytermesztés számára. Az ilyen területeken az állattartók stratégiai előnnyel rendelkeznek: állataik révén a helyi növényzetet táplálékká és energiává képesek alakítani.

Ami nem lehet alternatíva

- Kezeljük fenntartásokkal a húshelyettesítő termékeket. A magasan feldolgozott vegán és vegetáriánus termékek, műhúsok nem jelentenek megfelelő alternatívákat, elkészítésük ugyanis rengeteg energiát emészt fel, gyakran sokféle adalékanyag található bennük, és igen sokszor a világ másik részén termesztették, készítették őket (a multinacionális vállalatok sok ilyen termékkel kecsegtetnek). Ösztönöznünk szeretnénk az embereket, hogy főzzenek friss, szezonális, helyi termékekből, amelyek támogatják a helyi gazdákat.

Követeléseink/megoldási javaslatunk

- Jelenlegi hús- és tejtermelési, fogyasztási szokásainkat radikálisan át kell gondolnunk annak érdekében, hogy megfékezzük a multinacionális vállalatok élelmiszerek feletti irányítását, csökkentjük az egészségre, a környezetre és az éghajlatra gyakorolt káros hatásokat, és segítsünk az embereknek egy fenntarthatóbb étrend kialakításában.
- Csökkentenünk kell az állati eredetű termékek fogyasztását, ha pedig húst eszünk, az legyen jobb minőségű.
- Ezek eléréséhez az alábbiakra van szükség:
 - Húsfogyasztáskor győződjünk meg arról, hogy az legeltető állattartásból/szabadtartásból származzon. Csak megbízható/helyi gazdától/termelőktől vásároljunk, vagy állatjóléti tanúsítvánnyal rendelkező állattartótól, például biogazdálkodásokból az állatgyárak helyett;
 - Fogyasszunk több vegetáriánus/vegán ételt. Hús helyett fogyasszunk egyéb

fehérjeforrásokat, például hüvelyeseket; babot, csicseriborsót, lencsét vagy szóját. Próbáljunk meg ezekből is helyit, az országban vagy környékünkön előállított alternatívákat beszerezni, az uniós termékek is megfelelőek lehetnek, ha azok helyi fajták. Kezeljük fenntartásokkal a húshelyettesítő terméket - egy jó tofu jobb, mint a TVP (sok húshelyettesítő termékben használt texturált növényi fehérje). Tájékoztassunk a témában másokat is, és beszélgessünk arról, hogy mennyi húsfogyasztásra van valóban szükség. Közösen is összefoghatunk, tarthatunk egy húsmentes napot például az irodában, kávézóban vagy étkezdében, amennyiben lehetőségünk van rá, javasolhatjuk a helyi bioélelmiszerekre való áttérést, vagy egyszerűen csak hogy tegyék láthatóbbá, emeljék ki a vegetáriánus lehetőségeket a menüben.

- Olyan rendszerek létrehozása, amelyek biztosítják a gazdálkodók megélhetését, növelik a termelők és a fogyasztók közötti bizalmat felelősségteljes termelési gyakorlatok által, mint például az extenzív, külterjes, legeltető állattartás, vagy a közösség által támogatott mezőgazdaság (community supported agriculture, CSA) modellje.
- **Szólítsuk fel a politikusokat, hogy az iparszerű gazdaságok helyett támogassák a fenntartható, kisüzemi állattartást;**
- **Demokratikus eszközökkel élve tudassuk a helyi, országos és uniós képviselőinkkel, hogy nem akarunk iparszerű állattartást Európában!**

További információ a környezeti erőforrásokról

Az intenzív állattartás hatalmas mennyiségű hígtrágyát hoz létre, amely nitráttal szennyezi a talajvizet. Ez negatív hatással van a biodiverzitásra is - Hollandiában az állattenyésztés a nitrogén-szennyezés 46%-áért felelős, amely szintén befolyásolja a biológiai sokféleséget (különösen a Natura2000 védett területeken). Máltán és Németországban a talajvíz adatai különösen aggasztóak. Katalóniában (Spanyolország) a nitrátszennyezés a felszín alatti vizek 41%-ában meghaladja a megengedett határértéket (50 milligramm / liter), és a régió 947 településéből 142-ben problémákat okozott az ivóvízellátásban.

A nagyfokú szennyezettség miatt az ivóvízkezelés jelentősen megdrágulhat. A nagymértékű ipari hús fogyasztása olyan erőforrásokat is felhasznál, amelyekre nem is gondolnánk. Egy kiló sertéshús előállításához 9–12 négyzetméternyi mezőgazdasági földterületre, 5990 liter ivóvízre, 650 gramm szójatakarmányra van szükség, miközben 3525 gramm szén-dioxid-ekvivalens keletkezik (CO₂-eq: mértékegység a különböző üvegházhatású gázok éghajlati hatásának szabványosítására).

Az állati eredetű élelmiszerekkel ellentétben a növényi alapú termékek előállítása sokkal kevésbé káros üvegházhatású gázok kibocsátásával jár. Ugyanakkor húsfogyasztásunk együtt jár a nagy mezőgazdasági területek iránti igénnyel: világszerte a termőföld egyharmadát kizárólag takarmánynövények termesztésére használjuk. Hasonlóképpen, a hatalmas európai állattenyésztő üzemekben felhasznált takarmányok nagyrészt Észak- és Dél-Amerikából származnak. Mindez energia/fosszilis tüzelőanyagok felhasználásával is jár: egy átlagos ember évente mintegy 1600 liter gázolajat használ fel egy tipikus nyugati típusú étrend fenntartásával.

További tudnivalók az ipari állattenyésztésről

Az Európai Unióban csaknem 148 millió sertést tenyésztenek, és ez a szám folyamatosan növekszik. Szabadtartásban ritkán van részük, a sertéseket általában intenzív tenyésztési módszerekkel nevelik - ez azt jelenti, hogy a lehető leggyorsabb súlynövekedésre törekszenek. Leginkább magas fehérjetartalmú takarmánnyal etetik őket, amelynek fő összetevője jellemzően a szója. Kevés helyük van a szabad mozgáshoz, és semmilyen, a sertésekre jellemző tevékenységet nem tudnak végezni, pl. nem túrhatnak. Zárt terekben összezsúfolva gyakran megsérülnek. Ennek elkerülése érdekében a malacok farkát kurtítják (levágják) és fogait közvetlenül a születésük után letörik. Noha ezt a gyakorlatot éveken keresztül betiltották, számos helyen továbbra is alkalmazzák.

További tudnivalók az antibiotikum-rezisztenciáról

Az intenzív tenyésztési körülmények könnyen megbetegítik a sertéseket, ezért a betegségek elkerülésére folyamatosan, nagy mennyiségű antibiotikumot kapnak. Az állattenyésztésben használt antibiotikumok mennyisége európai országoként eltérő.

Az Egyesült Államokban az antibiotikumok 80%-át, az EU-ban pedig az értékesített állatgyógyászati antimikrobiális szerek 99%-át az állattenyésztésben használják fel. Ezek 90,1%-a közvetlenül a takarmányba kerül vagy a gazdaságban a táplálékhoz vagy vízhez keverve kezelik velük tömegesen az állatokat. A tömeges gyógyszerkezést elsősorban baromfi- és sertésenyésztő gazdaságokban alkalmazzák. Az állattenyésztésben a legtöbb antibiotikumot felhasználó EU-tagállamok Spanyolország, Portugália, Olaszország, Németország és Dánia.

Ez a gyakorlat többek között antibiotikum-rezisztencia kialakulásához vezet. Amikor az antibiotikumok hatástalanokká válnak és a kórokozók ellenállóak lesznek velük szemben, az már nemcsak az állatokat érinti, hanem minket, embereket is.